

Publishing Croatian Church Slavonic Manuscripts: Talk Outline
Andrew R. Corin

AATSEEL 1991

Examples

1. Word division in Croatian Church Slavonic:

A. CCS orthography*:

Onže glagolaše ocrěkvi telese svoego, Egdabo vskrse otmrtvihi, t'gda vspomenušese učenci ego, ěko ot sego glagolaše, iverovaše knigamĭ islovesi eže reče isusi. (John 2,21-22)

B. "Modernized" (ethnocentric SAE) orthography:

On že glagolaše o crěkvi telese svoego, Egda bo vskrse ot mrtvihi, t'gda vspomenuše se učenci ego, ěko ot sego glagolaše, i verovaše knigamĭ i slovesi eže reče isusi.

But he spake of the temple of his body. When therefore he was risen from the dead, his disciples remembered that he had said this unto them; and they believed the Scripture, and the word which Jesus had said.

2. Line endings in CCS: a. hypercorrect ĭ' for a as space-saver (Corin, *The New York Missal*, 1991, Table 7)
b. "jor" as space-filler in BrVb1
c. any tendency to end lines in a vowel? (not a typical CCS feature)

3. Ligatures (see Example 7).

4. Superscription:

- a. Some scribes use $\check{e}\tilde{k}$, other scribes $\check{e}\tilde{k}$, for *ěko*
- b. Some scribes use $\check{s}\tilde{h}$, other scribes $\check{s}\tilde{h}$, for *stih*
- c. manner of superscription suggests origin of CCS 3 sg. aorist *bisi* for original *bisti*:
  - i. **Compression** is a common manner of abbreviation in Cyrillic manuscript traditions:
< $\check{r}\check{e}$ > for *reče*, < $s\check{v}$ > for *slovo*, < $v\check{o}j$ > for *vodoju*, < $posr\check{e}$ > for *posrědě*
  - ii. **Compression** is not used in mature Croatian Church Slavonic, but must have been known in early CCS, since:
bisti is abbreviated as < $bi\check{s}$ >, but also as < $b^s i$ > (Cf. NYM 62a1).
  - iii. It is therefore likely that:
< $bi\check{s}$ > (abb. of *bisti*) altered to < $b^s i$ > by analogy to < $\check{r}\check{e}$ > (compression of *reče*)
< $b^s i$ > was reinterpreted as compression of *bisi* by analogy to < $\check{r}\check{e}$ > as compression of *reče*

---

*The Glagolitic letter "štapić" is represented by the symbol <ĭ>.

5. Potential formats for publication, with consistent recensional differences underscored in Version 1:

	Recension A Copenhagen Missal	Recension B Vrbnik Missal II (1463)
Version 1 (for non- linguists)	Onže gl(agola)še o crěkvě telese svoego. Egda <u>ubo vsta</u> ot mrtvihu, tagda <u>pomenuše</u> učenci ego, ěko <u>siě</u> gl(agola)še i <u>věru ěše</u> knigamı i s(love)s(e)m' eže r(e)če is(us)ı.	On že gla(gola)še o crěkvi t(e)l(e)se svoego. Egda <u>bo vskrse</u> ot mrtvih, t'gda <u>vspomenuše se</u> uč(e)n(i)ci ego, ěk(o) <u>ot sego</u> gla(ola)še, i <u>verovaše</u> knigamı i s(love)si eže r(e)če i(su)sı,
Version 2 (hard copy for linguists)	Onže glšě ocrěkvě telese s voego, Egda ubo vsta ^t o mrtvihu, Tagda pomenuš e učenci ego, ěko siě glšě ivěru ěše knigamı issm' eže rče isı,	Onže glaše ocr kvi tšě svoego, Egda b o vskrse o ^t mrtvihu, t'gd a vspomenušese učnci ego, ě o ^{k t} sego glaše, ivero vaše knigamı issı eže rče isı,
Version 3 (machine- readable version)	Onže [gl].še ocrěkvě telese s- voe[go], E[gd]a ubo vsta ot* mr[tv]ihu, Ta[gd]a pomenuš- e učenci e[go], ěko siě [gl.]še ivěru ěše knigamı is.sm' eže r.če is.ı,	O[nž]e [gla].še ocr.- kvi [tl].se svoe[go], E[gd]a b- o vskrse ot*mr[tv]ihu, t'[gd]- a vspomenušese uč.nci e[go], ěk*. ot* se[go] [gla].še, ivero- vaše kni[gam]ı is.si eže r.če is.ı,

6. Comparative corpus presentation of John 2,21-22 in "SAE" format with ligatures underscored (version 1, see Example 5)

CCS Missal Recension A

III4: On že gla(gola)še o cr(ě)kvi tělese svoego, Egda ubo vsta ot* mr'tvih' tigda pomenuše uč(e)n(i)ci ego ěko sie gla(gola)še, i věru ěše knigam' i sl(o)vesi eže reče is(us)ı,

Ox2: On že gla(gola)še o cr(ě)kvě tel(e)se svoego, Egda ubo vsta ot* mrtvih, tagda pomenuše uč(e)nici ego, ěko siě gla(gola)še, i věru ěše knigamı i sl(o)v(e)semı eže r(e)če is(us)ı,

R: On' že gla(gola)še o cr(ě)kvi tel(e)se svoego, Egda ubo v'sta ot* mr'tvih, tigda ubo pomenuše učenici ěko sie gl(agola)še, i věru ěše k'nigami (!) i s(love)si eže reče imı is(us)ı,

Mh: On že gl(agola)še o crěkvě telese svoego, Egda ubo vsta ot* mrtvih, Tagda pomenuše učenici ego, ěko siě gl(agola)še i věru ěše knigamı i s(love)s(e)m' eže r(e)če is(us)ı,

Lj2: On že gla(gola)še o cr(ě)kvi t(e)l(e)se svoego, Egda ubo v'sta ot* mrtvih, tigda pomenuše uč(e)nici ego ěko o s(e)bě sie gla(gola)še, i věru ěše knigam' i s(love)si eže r(e)če is(us)ı,

NYM: on že gl(agola)še o crkvi telese svoego, Egda ubo vsta ot mrtvih, tagda ubo pom(e)nuše uč(e)n(i)ci ego, ěk(o) siě gl(agola)še i věru (no space) ěše k'nigamı i sl(o)v(e)si eže r(e)če is(us)ı,

Hm: Onı govoraše o cr(ě)kvi svoego těla, Egda jure vsta ot* mrtvih, tagda pomenuše uč(e)n(i)ci ego, k(a)ko se govoraše, i věru ěše knigamı i s(love)si k(a)ko r(e)če imı is(us)ı,

CCS Missal Recension B

III8: On že gl(agola)še o cr(ě)kvi telese s'voego, Eg'da bo v'skr'r'se ot* mr't'vih, tag'da v's'pomenuše se uč(e)n(i)ci ego, ěko ot* sego gl(agola)še, I věrovaše k'nigamı, i sl(o)v(e)si eže r(e)če imı is(us)ı,

N: On že gla(gola)še o cr(ě)kvě tělese svoego, Egda bo v'skr'se ot* mrtvih' tagda v'spomenuše se uč(e)n(i)ci ego ěko ot* sego gl(agola)še I věrovaše knigamı i sl(o)vesi. eže reče is(us)ı,

Lj1: On' že gla(gola)še o cr(ě)kvi telese svoego, Egda v'skrse o+* mrtvih, tagda v'spomenuše (!) uč(e)n(i)ci ego, ěko o+* sego gla(gola)še, I verovaše knigamı, i s(love)si eže r(e)če is(us)ı,

B: On' že gl(agola)še o cr(ě)kvi t(e)l(e)se svoego, Eg'da bo v'skr'se ot* mrt'vih tig'da v'spom(e)nuše se uč(e)n(i)ci ego, ěk(o)* o s(e)bě gl(agola)še, I věrovaše k'nigamı i s(love)si eže r(e)če imı is(us)ı,

Vb1: On' že gla(gola)še o c'rkvě t(e)lěse s'voego, Eg'da bo v'skrse ot* mrt'vih, tag'da v'spomenu se uč(e)nici ego, ěk*(o) ot*' sego gla(gola)še, I věrovaše k'nigamı i s(love)si eže r(e)če is(us)ı,

Vb2: On že gla(gola)še o cr(ě)kvi t(e)l(e)se svoego, Egda bo vskrse ot* mrtvih, t'gda vspomenuše se uč(e)n(i)ci ego, ěk*(o) ot* sego gla(gola)še, i verovaše knigamı i s(love)si eže r(e)če. is(us)ı,

1483: On že glagolaše o crěkvě tělěse svoego, Egda bo vskr(ě)se ot mrtvih (,?) tagda vspomenuše se učenici ěko ot* sego gl(agola)še, I věrovaše knigamı i slovesi eže reče isusı,

Ox1: On že ot* cr(ě)kve (!) gla(gola)še t(e)la svoego, Egda bo v'sta ot* mr'tvih, **tag'da bo** v'spom(e)nuše se uč(e)n(i)ci ego, da sie gl(agola)še, I veru ěše pismu i řeči juže r(e)če is(us)ı,

